

Mūsų Obalsis:
Už Progresą, Taiką ir
Demokratiją!

VILNIS

"Valdžia žmonių-žmonėm ir
per žmones lai nešnyks
nuo šios žemės".
—ABRAHAM LINCOLN.

VOLUME XXI, NO. 231.

PIRMADIENIS, RUGSĖJO (SEPTEMBER) 30 D., 1940 M., CHICAGO, ILL.

KAINA TRYS CENTAI

KASDIENA...

Ta "Asis."
Jie Vis Savo.
Kaip Jie "Selpė."
Lietuvos Balsas.

Kuomet sudaryta Vokietijos-Italijos-Japonijos "asis", daug kas ir Londone ir Washingtone iš džiaugsmo rankas trynė. Manytai, jog tai sąjunga prieš SSSR.

—Neapsigaukite, — tada įspėjo Maskva.
Dabar jau visi mato tos "asies" siekinius.

Kas iš SSSR priešų džiaugėsi, kad Vokietijos ir Anglijos imperialistai surado "hendrą kalną", suradę bendrą išėjimo punktą — pletsi savo filbas SSSR išsoms — nusivylė.

Jie nedakainavo priešingai imperialistinių interesų.

Jie nedakainavo SSSR galybę.

Dabar svietas ryškiau dalinasi į tris frontus:

Fašistinė asis greičiau stovi prieš Ameriką ir Angliją.

Sovietų Sąjunga yra trečia spēka, neutraliai stovinti. Ji yra kaip balpas spēka. Bet Amerikos ir Anglijos valdžios spiriasi nuo sustarimo su ja, nes jų bijo, kad tas žymiai pakeltų bolševizmo įtėkme.

Žinodami svarbų SSSR rolę, "asies" meistrai aiškiai, pabrėždami pareišė, kad jų sutartis nieku neličia Sovietų Sąjungai. Japonijos valdoniai taipgi skubi užvesti derybas santykių pagerinimui.

Jeių Tokio turėty tame kiek pasiekimo, tai Londonas ir Washingtonas tik save galės kaltinti.

Julio Besteiro, Ispanijos socialistų vadas, kuris padėjo pulk. Casadai suruoti sukilimą prieš liaudies valdžią Madride ir tuo padėjo fašistams Madridą paimti, mirė kalėjime.

Fašistai jam nekaip atsimokėjo už patarnavimą jėms.

Socialistas Marx Dormoy, buvęs Daladiero ministerijų suintas, su kitais trim eks-ministerais.

Dormoy padėjo Daladieriui teioti komunistus, bet fašistai jam nekaip atsimoka.

Nežiūrint kaip fašistinės valdžios elgiasi su socialistais, kritingais momentais socialistų vadai padeda fašistams prieš darbininkų judėjimą.

Pas lietuvius irgi tas pats. Neperdėsim pasakę, kad griežtame susipyrime komunistų ir fašistų, P. Grigaitis pat pirmo- se fašizmo fronto elėse būty.

Tai ne pranašystė. Lietuvių viešame gyvenime tas jau įrodė. Jis stoji į frontą, kurio vadai ir idealai yra A. Smetona.

"Naujiens" skelbia, kad vienas jų štabo sudarytas komitetas perdavė kitam, veik iš ty pačy žmonių komitetui, \$500 Vilniaus žmonėms selpiti surinkty pinigų.

Kada kilo reikalas šelpyti vilniečius, visi Amerikos lietuviai sintė pinigų per Lietuvos atstovybes, o "Naujienu" štabas savo komitetą sudarė. Mės tada pastebėjome, kad jiems rūpi

JAPONAI IEŠKO NEPUOLIMO SUTARTIES SU SSSR

JUNGTINIŲ VALSTIJŲ AKYS IRGI KRYPSTA Į SOVIETŲ SĄJUNGOS PUSĖ.

Anglai Nesusivokia Kaip Reaguoti į Ašies Karinį Pakta.

Maskva, rugs. 29. — Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorius Laurence A. Steinhardt vakar matėsi su Sovietų premieru — užsienio reikalų komisaru Vjačeslavu Molotovu. Pasimatymas tęsėsi valandą laiko.

Chungking, rugs. 29. — Paskėmėj trilypės fašistų karinės sutarties Kinijos valdžia paršaukia namo ambasadorius iš Berlyno ir Romos.

Maskva, rugs. 29. — Sovietų Sąjungos laikraščiai paskelbė Vokietijos-Italijos-Japonijos karinę sutartį kaip žinią, be komentary. Šalip žinios pridėta vokiečių užsienio reikalų ministro Ribbentropo pareiškimas apie penktą sutarties punktą, kur pasakyta, kad sutartis jokiam atsitikime neličia sutartį pasirašiusių valstybių santykius su Sovietų Sąjunga.

Vichy, rugs. 29. — Kad karinę Japonų-Vokiečių-Italų sutartį aptarti, Petain vakar vakare buvo susaūkęs kabineto posėdyje. Kuris tęsėsi 4 valandas. Posėdyje nedalyvavo trys ministrai, jų tarpie ir Pierre Laval. Šis ministras, kaip žinoma, nelabai linka Berlynui. Posėdyje kalbėta prielankini už sutartį ir pasisakė, jų bus leistina, ir Prancūzija dėsias prie sutarties.

Shanghai, rugs. 29. — Atsakingose japonų šaltiniuose čia kalbama, kad Japonų valdžia, tiesioginiai ir per Vokietijos valdžią, daro overtures sudarymui nepulimo sutarties su Sovietų Sąjunga. Ką apie japonų pastangas mano Sovietų Sąjunga, kol kas esą nežinoma.

Chicago, Ill., rugs. 29. — Trilypės sutarties klausimu Amerikos valdžia dar vis nepasakiusi. Bet spaudoje reakcijų pastebima. Kai kurie laikraščiai fašistų sutarties baugina Sovietų Sąjungą.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Londonas, rugs. 29. — Anglijos valdžia dar ir šiandien nesusigriebia kaip ir kuo atsakyti į trilypės ašies bloko karinę sutartį. Gera dalis valdžios pareigūnų linka ausis suglaudus pareigūnų sutartį, kad nereikėty su japonais atvirai susikirti. Šita pareigūnų dalis norėty tęsti numaldymo politiką. Jie nesidalintų ir nuo davimo daugiau koncepsijų japonam. Kita dalis betgi mano, kad jų sutartį reikia atsakyti lygiu smūgiu. Numaldymo politika esą turi būti visai atmetta ir imtasi griežtos politikos.

Karinių laivų statybos darbininkai, Filadelfijoje, gyvena treileriuose. Per vasarą taip gyventi buvo šiaip taip pakentama. Bet bus neįmanoma atėjus šalčiams.

Sovietų Sąjunga Statanti Japonijai Sūpias Sąlygas

Washingtonas, rugs. 29. — Prez. Rooseveltas patiekė senatui ilgą surašą karininkų, kuriuos jisai rekomenduoja pakelti į aukštesnį laipsnį.

Jei prezidento rekomendacija bus patenkinta kaip patiekta, tai Amerikos armija susilauks 81 naujus generolus ir 28 naujus majorus generolus.

Prie Karinės Sutarties Nori Pritraukti Ispaniją ir Bulgariją

Roma. — Italų politiniuose sluoksniuose atvirai kalbama, kad dedama pastangos prie Berlyno-Romos-Tokio karinės sutarties pritraukti Ispaniją ir Bulgariją. Sakoma, naujų valdžią paprašius Bulgarijos atsistų atšova tuo reikaliu. Karalius Boris atsavo parinkęs finansų ministrį Dobri Bojilov.

Diplomatiniai šaltiniai mano, jeigu Bulgariją dėtusi prie sutarties, tai esą nelent tik tuo išrokovimu, kad gnuti iš Graikijos teritorijos sklypą, idant prieiti Egejtos jūros.

Mirė Ispanijos Respublikos Išdavikas

Madridas. — Šiomis dienomis Madride mirė Julian Besteiro, sulaukęs 70 metų amžiaus "socialistas". Sulig žiniomis, Besteiro miręs nuo džiovos kalėjimo ligoninėje.

Besteiro yra tas pats asmuo, kuris talkojo su liaudies neprieteliais atidarė Madrido vartus gen. Franko gaujūn. Sunaikinus liaudies respubliką, gen. Franko uždarė Besteiro į kalėjimą kaip Anglijos valdžios šalinį. Besteiro buvo dešinus menševikas.

NAZIAI KURIA VOKISKAS MOKYKLAS OKUPUOTOJŲ OLANDIJOJ.

Berlynas. — Hitlerinės valdžios įsakymu pradėta steigti okupatojų Olandijoje grynai vokiškos mokyklos. Jau įsteigta mokyklų 11 miestų ir kaimų. Hitlerinėse mokyklose vaikai bus vėriami mokintis vien tik vokiškai.

LONDONE SUGRIAUTA ISTISI KVARTALAI NAMŲ.

Londonas. — Angliai prisipažinta, kad vokiečių lėktuvai padegaučiom ir sprogtanom bombomb sudėgino bei sugriovė 30 kvartaly namų.

GARSUSIS ČEKŲ MOKSLININKAS DIRBA MASKVOJE.

Maskva. — Profesorius Zdenek Nejedly, vienas iš pačių žymiausių čekų mokslininkų, dirba Sovietų Sąjungos mokslų akademijoje.

Tariasi Paaukštinti 112 Karininkų

Washingtonas, rugs. 29. — Prez. Rooseveltas patiekė senatui ilgą surašą karininkų, kuriuos jisai rekomenduoja pakelti į aukštesnį laipsnį.

Jei prezidento rekomendacija bus patenkinta kaip patiekta, tai Amerikos armija susilauks 81 naujus generolus ir 28 naujus majorus generolus.

Prie Karinės Sutarties Nori Pritraukti Ispaniją ir Bulgariją

Roma. — Italų politiniuose sluoksniuose atvirai kalbama, kad dedama pastangos prie Berlyno-Romos-Tokio karinės sutarties pritraukti Ispaniją ir Bulgariją. Sakoma, naujų valdžią paprašius Bulgarijos atsistų atšova tuo reikaliu. Karalius Boris atsavo parinkęs finansų ministrį Dobri Bojilov.

Diplomatiniai šaltiniai mano, jeigu Bulgariją dėtusi prie sutarties, tai esą nelent tik tuo išrokovimu, kad gnuti iš Graikijos teritorijos sklypą, idant prieiti Egejtos jūros.

Fašistinių Maitininkų Judėjimas Nereikšmingas, Sako Cardenas

Meksikos Miestas. — Po konferencijai su gen. Antonio A. Guerrero, Meksikos prezidentas Cardenas pareiškė, kad fašistinių maitininkų judėjimas, gen. Almazano šalininkų pradėtas šiuorė, esą visai nereikšmingas. Šiomis dienomis Cardenas važinėja po šiaurinę šalies dalį, kur federalė kariuomenė keturiuose valstijose daro ablavus ant maitininkų.

AMERIKOS KONSULATAS DALINAI IŠKRAUSTYTAS UZMIESTINYS.

Londonas. — Jungtinių Valstijų konsulatui dalis, vizų departamentas, iškraustytas iš Londono į užmiestį. Konsulas aiškina, kad dėteli nuolatinių bombardavimų darbas konsulate pasidarys sunkiai įmanomas. Gal esą reikėty ir visų įstaigų kraustyti iš miesto.

MEKSIKOS MIESTAS DIDUMU ANTRAS PIETŲ AMERIKOJ.

Meksikos Miestas. — Nosenai pasibaigęs Meksikos gyventojų surašinėjimas parodė, kad Meksikos sostinė Meksikos Miestas turi 1,754,355 gyventojus. Savo didumu antras miestas visoje Pietų Amerikoje. Tik Argentinos sostinė Buenos Aires didesnis.

Be Perstojimo Naziai Bombarduoja Londoną Ketvirta Savaitė

Londonas, rugs. 29. — Vakarytūi įpusėjus naziai ir vėl puolė Londoną. Tuomi jie pradėjo ketvirtą savaitę neataidaus orinio ofensyvo ant Londono.

Anglų valdiškas komunikatas tvirtina, kad iš vakaro ir rytė naziai nuostolingai daužė ir Londoną ir kitas svarbias vietas, ypač esą daug žalos padarė Doveriui, uostui ties Lamanšo kanalo krantu, bet tvirtina, kad bombardavimas naziam pernyg brangiai atsėjo.

Komunikato tvirtinimu, per šiuos du pūlimus naziai neteko 133 lėktuvų. Anglai dar šūko, kad per visą rugėčio mėnesį naziai neteko 1,000 pirmaeilį karinių lėktuvų.

Amerika Pasirušius Šakro Priešą, Sako Welles.

Cleveland, O. — Valstybės vicsekretorius Sumner Welles kalbėdamas vietos politikam apie Japonijos-Vokietijos-Italijos karinę sutartį, pasirašytą praėty penkdienėj, pripažino, kad sutartis labiausia atkreipta prieš Jungtines Valstijas, bet pabrėžė, kad Jungtinės Valstijos pasirušiosius atremti bei pavojų.

Vis dėlto Welles sakė, kad ryšium su Tolimais Rytais nesą jokio klausimo, kuris negalėty būti išspręstas konferencijos keliu. Welleso kalba kai kurių skaitoma oficialia administracijos pareiškimu fašistų sutarties klausimu.

NEISGALI CIVILIAM GYVENTOJAM GELEZINIŲ KEPURIŲ

LONDONAS. — Dėteli stokos plieno ir geležies, Churchill valdžia uždraudė gaminti geležines kepurės civiliam gyventojam. Vietoj to, gaminis iš kokio ten "neapaprasto" auduko. Skuduri- nes kepurės už gelezines.

NEPRIPAZINO KOMUNISTŲ PARTIJOS KANDIDATŲ.

Columbus, Ohio. — Nežiūrint to, kad komunistai savo kandidatų peticijas paruošė kaip to reikalauja rinkiminiai įstatymai, rekinė valstijos administracija vietiek komunistų kandidatams atnešti, o teismai atsako administracijos sauvilavimų sudrausti.

Kaip Vyksta Žemės Reforma Sov. Lietuvoj

Iš Kokių Šaltinių Žemė Imama į Žemės Fondą ir Kam po Kiek Žemės Duodama

KAUNAS, Elta. — Valstybinės žemės ūkio komisijos pranešimas:

Apskričių žemės ūkio komisijų suteiktomis žiniomis, ligi š. m. rugpičio 12 d. iš viso buvo surašyta 30,850 ūkių, iš kurių žemės fondui paimama 599,616 ha. Prasmyti žemei gauti padauta 164,179. Vadinasi, jeigu žemė būtų skiriama visiems prašytojams, tai kiekvienam jų vidutiniškai tektų 3,65 ha. Tačiau faktiškai yra kiek kitaip. Mat, ty prašytojų tarpe yra daug amatininkų, mažamiesčių, miestėnų ir net ūkininkų, kuriems paliekama 30 ha norma, bet dėt nežinojimo jie buvo paude prasmyti, kaip ir kiti kandidatai. Kalimo amatininkai, negalintieji iš savo amato pragyventi, žemės gali gauti nuo 0,5 ligi 3 ha; mažamiesčiams duodami tik atitinkami priedai prie jų turimos žemės, o miestėlėnams, kurie ligi šiol žemės nedirbo ir turi kitą darbą ar pragyvenimo šaltinį, žemės skirti nebūty tikslinga. Be to, skiriamos prie miestų ir miestėlių žemės norma gali būti sumažinta ligi 50%. Tuo būdu visi turintieji pirmenybę kandidatai žeme bus aprūpinti ligi Ministerijų Tarybos š. m. rugpičio 5 d. nutarimu numatyty normų.

Alytaus apskr. 2. ū. K-jos nariai aplankė visus valstijų ž. ū. k-jos vietas ir konstatavo, kad darbas visur vyksta tvarkingai ir sparčiu tempu. Visuose valstiesuose suorganizuotos maitavimo brigados, kurios aptaudoja paimtus ūkius, neturintius plaukų. Kai kuriuose

valstiesuose jau suprojektuoti kandidatams sklypai, būtent: Seirijų valstė, suprojektuota ir vietoje apamatuota 15 sklypų, 130 ha ploto, Simno valstė, — 135 sklypai, 300 ha ploto, Butrimonių valstė, — 17 sklypai, 82 ha ploto, Stakliškų valstė, — 2 ū. k-ja sudarė žemės paskirstymo projektą, kuriuo numatyta aprūpinti 120 bežemių ir mažamiesčių. Bendras šio valsties ūkio žemės fondas yra 680 ha. Šių metų rugpičio 12 d. Alytaus apskr. visos valstijų ž. ū. k-jos baigė daryty projektus srašus iš ko kiek žemės paimama, taip pat kam, kur ir kiek žemės skiriama. Matavimo brigados baigia tikrinti visus neiškilus plotus, Alytaus apskr. bendras žemės fondas numatomas apie 29,000 ha, prasmyti padauta apie 3,000. Javų sėmimas ir pasirengimas žiemkenčių sėjai čia normaliai. Komisarai paskirti 27 dvarams.

Kauno apskr. Cėkiskės valstė, dirba 3 mat. brigados, apamatuota 379 ha. Komisija apvarsė 117 prasmyti, iš jų patenkino 70. Šio valsties ūkio mažamiesčiams, kurie iš viso turėjo 180 ha nuosavos žemės, numatyta pridėti 426 ha.

Marijampolės apskr. žemės reforma paleitė 910 ūkių, iš kurių (Taps 5-tam pusl.)

Japonai Atvežė Daugiau Kareivių į Indo-Kiniją

Haiphong, Indo-Kinija. — Vakari šiandien daugybė japonų kareivių, pilnai paruoštų mūšiams, pribuvo į Haiphong uostą, o iš čia skubiai vyksta į šiaurinę Indo-Kinijos dalį, netoliese Kinijos sienos. Pirmiau atvykę kareiviai užima strategines vietas pačioj Indo-Kinijoje.

[Šiburiantieji japonam francūzų koloniale kariuomenė priešina, traukiasi į pietus bei šie sėrimu. Kolonijos francūzų administracija, kaip tvirtinama, protestuoja. Japonų valdžia betgi atkerka, kad jų kariuomenės išsodinimas esą sutinka su sutartimi, kuria japonai pasirašė su Petaino valdžia Vichy mieste.

Francūzai Fašistai Rado Gerą Grobį Barono Rothschildo Namuose

Vichy. — Petaino valdžia buvo pasimutusi burt žmonių iškrebtu pagėbūgio bankierio Rothschildo namuose Ecougnons miestelyje. Vyrai grįžo į Vichy su dideliu grobiu. Romo slaptuosius rusijoje jie rado kūrį brangių kaurų, vertingų meno objektų ir skrynius aukšnių pinigų. Visas grobis įvertintas 87,000,000 su nuoj. Pasekmingus ekzekucinius valdžia grąžino atgal į Ecougnons išskoti daugiau pasieptu turto. Kalbamas Rothschildas dalar gyvena Kanadoj.

KANADA PASIŪSIANTI UKSTANCIUS LAKUNŲ ANGLIJON

Washingtonas. — Ateinančių metų liepos mėnesį Kanada gūlės pasiūsty prieš vokiečius į Angliją 2,200 gerai lavintų karinių lakunų. Taip pasakė Kanados amnūcijas ministeris C. D. Howe, į Washington atvykęs pasitarti su Anglijos pirkimo komisija.

DVYLIKA CENTŲ STIKLAS VANDENS LONDONE.

Londonas. — Už stiklą vandens mokėliuose, kur daugybė Londono biednuomenės naktinis slepiasi nuo nazių bombų.

Kinijos Armija Jėjo į Indo-Kiniją

Chungking. — Kinų valdžios žiniomis, stiprios Kinijos karinės jėgos vakar jėjo į Indo-Kiniją iš pietų pusės. Kinų kariuomenė jėjo į Indo-Kiniją tikslu save apsiginti, nes japonai per Indo-Kiniją atžyguoja užpulti Kiniją.

Indo-Kinija yra Francūzijos kolonija. Petaino fašistinė valdžia sutiko praleisti per koloniją japonų kariuomenę Kinijos užpuolimui.

NERA MUĪLO, NEGALI SKUSTI BARZDAS.

Vichy. — Francūzijoje jau senai stoka muilo, o dabar, iki lapkričio visai jo nebus. Visi dėteli valkiojama kaip ir nesiprausę, o vyrai ir nesiprausę ir apžūlusiom barzdom.

Lietuvos TSR VALSTYBINĖ BIBLIOTEKA

721272

"VILNIS" (The Surge)

LITHUANIAN LABOR DAILY Published daily except Sunday, and on every Friday together with the regular edition is included an English Section, by the Workers Publishing Association, Inc. Subscription rates in United States, Canada, and South America one year \$5.00; six months \$2.75. Chicago \$7.50; six months \$4.75; foreign countries \$8.00; and six months \$4.00. Subscription rates for the Friday edition, including the English Section, in the city of Chicago, 1 year \$2.00; 1/2 yr. \$1.00; outside of Chicago, 1 yr. \$1.50 half year 75c.

Advertising rates on application 3116 South Halsted Street, Chicago, Ill. PHONE, VICTOR 1450. Entered a second class matter September 26, 1926, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Del Toliūmų Rytų

Chicago's "Daily News" išsireiškia, kad Vokietijos, Japonijos ir Italijos karinis susitarimas neišvengiamai nepadės jai tai kas ligi šiol buvo. Tos trys valstybės pilniausia kooperavo ir ligi šiol. Faktiniai jos kooperuoja jau keli metai.

Tame tvirtinime yra daug teisybės, bet jis toli gražu neapima visus dabartines situacijas.

Chicago's "Tribune" išsireiškia, kad Washingtonas užaštrino politiką Toliūmose Rytuose, vaduodamas namines politikos iškovavimais. Mat rinkimai jau beveik čia pat ir jau opesnė bus užsienio politika, tuo daugiau bus šansų Rooseveltui laimėti lapkričio rinkimuose.

Tame gal yra grūdas teisybės, bet toli gražu ne visa teisybė, nes kiti užsienio politikos bare tarp Roosevelt ir Willkie nėra pamatinio skirtumo.

Centralinis punktas Toliūmų Rytų problemose yra Kinija. Jei Kinija laimės, tai bus taika ir bent dalina stabilizacija Toliūmose Rytuose. Gerai, kad Amerikos valdžia skolina Kinijai \$25,000,000. Bet tos sumos toli gražu neužtenka. Juk visi labai puikiai žino, kad jeigu per tris pastarusius metus Amerika nebūtų leidusi ginkluoties Japonijai šioj šalyj užperka karine medžiaga, tai Japonija jau senai būtų pralaimėjusi karą. Jei Amerika būtų teikus Kinijai tiek paramos, kiek jos teikė ir telkia Sovietų Sąjungai, tai Japonija senai būtų buvęs nugaltėta. Bet Washingtono politika buvo kitokia, o tas ir užaugino Japonijai tokius rugus.

Ko Amerikos žmonės nori, tai didžiausios kooperacijos su Kinija. Bet kooperavimas su Kinija labai apsimunkins, jeigu nebus pakitėjimo santykiuose su Sovietų Sąjungai, kuri Kinijai daugiausia padėjo. Kaslink Indo-Kinijos, tai Amerika ją išgebėt negali, nes kaip visi zenklai rodo, tą Francuzijos kolonijai japonams parduoda išdaviškia maršalo Petaino valdžia, sulyg įsakymo iš Berlyno.

Lietuvos Kariuomenėj

Net Lietuvos kariuomenės vadovybėj smetoniniū būvo nedaug. Kurie buvo, tie išprašyti lauk. Šiaip jau tarp karininkų (oficerių), kaip išrodo, didžiūma eina su liaudies valdžia. Apie eilinius narius netenka net kalbėti. Jie ištikimi Socialistinėi Lietuvai.

Koks upas, kokios nuotalkos viešpatauja karininkų elėse galima spręsti iš visos eilės mitingų, kurie įvyko įvairiose Lietuvos vietose. Paimsite tipišką mitingą, įvykusį Plungėje, aplė kurį praneša "Karių Tiesa" (nr. 10). Į Ramovės salė susirinko visi Plungės įgulos karininkai, taip pat ir kuopų politvadovai, kareivių komitetų atstovai.

Kalba leitenantas Vilkutaitis: Mazos valstybės yra vienkiemiai, su baikiškiais, netikrais dėl savo ateties gyventojais. Ginkluota pajega, po tariama tėvynės gynimo kraiste, buvo tikrai kumštis vismo darbo žmonių minios. Didžioji taikos viešnia-SSSR Raudonoji Armija pas mus! Mes širdimi ir krauju su jai. Dabar mūsų kariuomenė nesigedija savo paskirties ir uždavinį: už liaudies laisvę ir gerbuvį!

Kalba kapitonas Klimavičius: Blaurus melas, smetonianos neisididoma demė per daugelį metų teršusi karininkų varda, šiandien yra tikrai ludnas praities prisiminimas. Dirbtinu būdu, dirbtinomis sąlygomis buvo primestos karininkui didybės, tuščio pasiputimo ir beverčio savęs aukštinimo kaukės. Karininkai yra kilę iš tos pačios liaudies, kurios sunęs sudaro kariuomenės eiles. Jie gerai supranta ir atjaucia liaudies sunų reikalus. Jei Sme-

tonos uždėtos kaukės kai kuriems karininkams pasidarė mielos ir savos, jei yra tokiu, kurie sugebėjo pamiršti savo gimtą pastogę ir išmoko gėdintis savo tėvų, šiandien mes jiems nepalaužiamu griežtumu sakome: šalin iš mūsų tarpo! Mes turim atiduoti darbo žmonėms visas savo jėgas, o reikalui esant net ir gyvybę!

Visi jie reikišė didžiausią ištikimybę Lietuvos Tarybų valdžiai ir visi Sovietų Sąjungai. Čia pat nusitarta paaukoti Liaudies Kultūros Fondui \$300 litų ir antsidėti mėnesinę mokeskį. Nusitarta tuoj suorganizuoti rusų kalbos kursus.

Kas Valdo Francūziją?

Tą dalį Francuzijos, kurią naziai dar nėra okupavę, Petaino valdžia valdo tik nominaliai. Faktinuoju valdovu yra Hitlerio atstūstas ambasadorius Otto Abetz. Jo žodis yra įstatymas. Sulyg jo įsakymu, įvyko pastaroji Petaino valdžios reorganizacija, išjojant iš jos penkis ministerius. Tik neseniai gauta platesniū informacijų, kodėl Berlynas užsimanė reorganizuoti tą valdžią.

Dalykas štai kame: Vichy valdžioje gana didelę rolę lošė tie politikieriai, kurie pirmiau ir dabar kalbėjo apie reikalingumą glaudesniū ryšij tarp lotynų kraštų-Francuzijos, Italijos ir Ispanijos. Tos kalbos ir tie planai buvo savotiška demonstracija prieš Vokietiją. Berlynui tas labai nepatiko. Berlynas supranta, kad atelyje dar visko gali būti, kad pagaliau karas dar nelaimėtas. Ir todėl Berlynas nusitarė išanksto apsidrausti, išanksto apsisaugoti.

Berlynui rupi, kad Petaino valdžioje būtų kuo mažiausia mussoliniskos įtakos ir kuo daugiausia hitleriškos.

Pirm negu įvyko valdžios reorganizacija, Otto Abetz pasikvietė pas save į Paryžių Lavali, grafą de Brinon (tai vienas iš uoliausiu hitlerininkų), generolą C. Huntzinger ir dar kelis kitus. Už scenos tuo tarpu veikė ilganosis Bonnet, kuris visą laiką buvo ištikimas naziams. Ten buvo sudaryta visi planai ir už kelii dienu maršalus Petain gavo įsakymą, kuriuos ministerius reikia išvaryti iš kabineto.

Isakymas tuoj buvo išpildytas. Tai tokia padėtis Francuzijos viršūnėse. Bet Francuzijos apaciūse visai kitokia padėtis. Darbo žmonių gyvenimas darosi vis sunkesnis ir sunkesnis. Kaip kur jau pasireiškia viešas nerimavimas.

Francuzijos komunistai, vienatienai partija, kuri nepardavė francuzų tautos, veikia labai plačiai, nors ir nelegaliai. "L'Humanite" platinamas ne tik Paryžiuje, bet ir visoje šalyje.

Už Teisę Dirbti

McKeesport, Pa., užsidarė tula plieno dirbtuvė, kurioj dirbo 2,000 žmonių. Tą dirbtuvę atpirko tula kita plieno kompanija, kad panaikinti kompetecią ir pasidaryti sau daugiau pelno. Tie du tukstantiečiai darbininkų, kurie pirmiau joje dirbo, išmesti ant gatvės.

Kam kas galvoj, kad du tukstantiečiai seimų atskirta nuo bent kiek žmoniškesnio pragyvenimo! O juk tokiais laikais, kaip dabar, kada plieno kompanijos turi tiek daug užsakymų, toje industrijoje darbai eina pusėtinai gerai. Bet vis viena tie du tukstantiečiai išmesti iš darbo dėl nesvietiško kompanijos godumo!

Sie darbininkai priklauso prie CIO unijos. Jie drausmingi ir susipratę ir todėl nusitarė kovot už savo teisę dirbti ir pelnytį duonos kaspnį. Jie kreipėsi prie Mr. Hillmano, kuris yra neva darbininkų atstovas Nacionaliam Apsigyrimo Komite. Hillmanas jiems šaltai atsakė, kad tokio įstatymo, kuris užtikrintų teisę dirbti, Amerikoje nėra. Jam visai nerupi kas bus su tais žmonėmis.

Tuomet McKeesporto darbininkų delegacija kreipėsi prie J. L. Lewis'o. Jis liekė jiems laikyties išvien, kovoti, o CIO unija jiems padėsianti.

Šiame atsitikime Hillmanas galėjo daugiau padėti, nes jis yra svarbiame valdžios komite. Bet jis, kaip pilotas, nusiplovė rankas.

Yra tokių biurokratų, kuriems tik jų gerovė terupi ir kuriems terupi saugoti kapitalo pelnus.

A P Ž V A L G A

PRASIDEDA.

Ponas Jurgelionis jau bando įkigt J. Mažūkna, SLA Pild. Tarybos narį, "Tėvynėj" (nr. 39) jis rašo:

"Brolis J. K. MAŽUKNA, SLA vice-prezidentas, peraitame SLA Pildomosios Tarybos posėdyje užprotestavo prieš pripažinimą Dauzdardžio Lietuvos konsulu, skydamsas, kad "tas žmogus neturi jokias teisės atstovauti Lietuvą ir Lietuvos žmonių reikalus Amerikoje! Del jo protesto Pildomoji Taryba nutarė su laikyti išmokėjimą vienos pogrindinės, kurių pirmtis iš Susivienijimo p. Dauzdardžio pašalpagavio buvo įgalotas. Brolis Mažukna tapgi oficialame posėdyje "davė velniū" Tėvynės redaktoriū už nepripažinimą Stalino Lietuvos viešpačiū ir už bausį paneikintim Lietuvos komunistų."

Ar tik nepašauks ir Mažūkna "Maskvos agentu?" Jurgelionis yra patentuotas intergalaktas, nors jis ir išsialieja evangelikišką buiza.

Tas žmogpalaikis mokina visą svieta, bet jis nepajėgia išmokinėti net tokią mažą žmonių grupelę, kuri sudaro SLA Pild. Tarybą.

"ATSISAUKIMAS I KATALIKUS."

Clevelandiškie "Dirvoj" randame šį įdomų atsisaukimą į Philadelphijos katalikus:

"Pasakysiu jums tik tų: jei jūs darbuojatės labai vietiniū savo lauznyčių, ir užpildyti savo klebonų ir jaunų kamendorių kiseniū, kad jie galėtų ekskursijas tui ne tik į Lietuvą, kaip pirmiau buvo, bet net į Filipinų salas, Japoniją, Kiniją ir kitus kraštus, tai tas nėra blogu dalyku. Tačiau, gerbiamieji, atminkite ir dabar pavergtį savo tėvynę Lietuvą! Sudarykit savo tarpe kokį nors veikėjų sąryšį, arba tarytų, ir prisidėkit su darbu mūsų brangiai tėvynėi Lietuvai gelbėti."

Išėina taip: iš pradžių pripildykite jaunų kamendorių ir klebonų kisenius, paskui surengkite jiems ekskursijas į Filipinus, o kas jau liks, tai skirkite "tėvynėj"—suprask smeltonlaiziams.

SUSIVENIJIMAS LIETUVIŲ ARGENTINOJE.

"Momentas" primena, kad Susivienijimas Lietuvių Argentinoje jau, susilaukė 26 metų.

"Šiandien SLA, minėdamas savo 26 metų sukaktį, jau turi 7 skyrius su daugiau, kaip 350 nariū. Nors ir šis nariū skaičius nėra perdidelis, palyginus su Argentinoje gyvenančių lietuviū skaičium, bet SLA pelengva auga nariais ir didina savo įplaukus."

Praeityje buvo laikotarpių, kad SLA jau buvo visai nusilpnėjęs. Gerai, kad susirado organizacijos patriotų, kurie pradėjo atgaivinti mą darbą.

Bet vis tik argentiniečiai turėtų daug daugiau kreipti dėmesį į šią brolišką pagėlbos organizaciją. Ji turėtų

augti nepalyginamai smarkiau. Tinkamai susilpanavus, Susivienijimas Lietuvių Argentinoje galima būtų išauginti iki keliū tukstančių nariū.

CHULIGANIZMAS.

Įvedus Lietuvoje civilius šliubus ir metrikaciją, Lietuvos žmonės tuoj suskato praktikuoti suteiktą jiems sąžinės laisvę. Vilniū, Kaune ir provincijoje įvyko daug civilijų šliubų.

Buvo atsitikimų, kad tuli lietuviai susituokė su sveitimatėmis. Rodosi, kad tame nėra nieko blogo ar peiktino. Bet Amerikos liet. reakcinė spauda tuoj iškislo savo ilgą liežuvį. Pakvaišus Brooklynū "Vienybėj" daro šią chuliganiską pastabą:

"Įvedus Lietuvoje civilinę metrikaciją, pirmasis civiliai susituokė teisingumo ministras Pakarkis su Nijola Reniger, pakvėsi Antanas Iečūras su Feige Jolovėj ir Stasys Palčinskas su Sonia Šilganser. "Na, tai jau tūks laisvė!"

"Prie bažnytinės metrikacijos būtų buvę tikrai neparenuku tiems piliečiams susituokti su Feigėmis ir Chaikėmis."

Tą purva tuoj persipausdino "katalikų" "Draugas", Clevelando "Dirva" parodė dar ilgesnį anti-semitišką liežuvį.

Vėl "bendras frontas", "Keleivis" savo anti-semitizmą jau pirmiau užakcentavo.

Vardan bendrų reakcinių interesų ir "Naujienos" nei žodeliū nepasisako prieš šį laikraštinių chuliganizmą, nors tuomi pažėdžiama net jų redaktoriaus asmeninė savgybara.

Tai irgi "pasišventimas tautos labui."

KAUNO BURMISTRO DR. A. GARMASUOS KALBA APIE METRIKACIJĄ

15 d. rugpjūčio Kaune pradėjo veikti civilijų ženybų (santuošos) ir civilinės metrikacijos įstatymai. Iškilmingai atidarėtas civ. metrikacijos punktas, kur susirinko gana daug žmoniū.

Dr. A. Garmas, Kauno burmistras, pasakė šią reikalingą prakalbą:

Nuo dienos, kada Liaudies vyriausybė stoji krašto vadovybėms; nuo dienos, kada geriausios krašto sunams buvo atidarėtos kalėjimų durys į laisvę kurybiniam darbui ir visų geros valios žmoniū džiaugsmui; nuo dienos, kada Rytų saulės atspindyje Lietuvai atsiskleidė nauji ekonominės ir kultūrinės gerovės horizontai, — nuo tos dienos darbo žmonės pajuto gyvenimo intensyvumą, kurybinio darbo džiaugsmą ir gyvenimo laisvės viduje prasmę.

Liaudies vyriausybės darbai kas savaitę atneša laimėjimus, kurių buržuazinės valdžios nestengė įvykdyti per keiliolika metų.

Siomis dienomis Ministerių tarybos priimti Santuošos ir Metrikų įstatymai, kurie nuo šiandien pradeda veikti, yra vieni iš visos eilės radikalai ir skubiai įvykdytų darbų, kurių reikėms mūsų tautos gyvenime negalima nepaminėti.

Kaip miesto savivaldybės atstovas, atidarydamas Metrikacijos skyriū, noriu užakcentuoti, kad šiais įstatymais yra išmuštas pamatinis akmuo iš klero išnaudojimo ir savotiškos "kontrolės" pastato.

Lietuva buvo ratas šioje srityje atsilikęs kraštas. Civilinė metrikacija šei-

mos pagrindus sutvirtins, natūralinius žmoniū santykius įstatymu apdras ir sudarys sąlygas visiems krašto piliečiams turėti lygias politines teises. Civilinė metrikacija sudarys sąlygas dideliām piliečių skaičiumi susitvarkyti savo šeimyninius santykius ir įmetruokti tukstantiems neprašytų vaikų.

Per šią civilinę metrikaciją pirmą kartą Lietuvoje šioje srityje bus įvykdyta sąžinės laisvė tikra prasme.

Čia susirinkusieji esame nežmirštamais liudytojais istoriniu Lietuvoje akto, kur viduramžių inkvizicijos pančiai, varžė žmogaus sąžinę, sutrupinami.

Sąžinės laisvę gina ne patalkunai, kurių aukščiausias gyvenimo siekimas ir pasitenkinimas krauti turtus ir sočiai pavalgyti, o tie žmonės, kurių geras išauklėjimas, papročių grynumas ir dorybė padarė juos laisvais, —sako Spinoza. Nuo savęs galime pridėti, kad sąžinės laisvę gina ir laisvieji klasiiniai susipratę darbo žmonės.

Darbo žmogaus teisių atstatymas gali būti įvykdytas ne išmaldomis ir ne replikoms spaudoje, bet tik nuosirdžiai vykdamt liaudies valia.

Nebuvimas civilinės metrikacijos yra natūrali praėjusio režimo charakteristika, rodanti kaip buržuazinės grupės, nežiurint savo liberalinių pažiūrų, ejo išvien ir vartojto vienodas priemones liaudžiai išnaudoti.

Civilinė metrikacija yra grynai valstybinė funkcija ir nieko bendra neturi su tikyba ir tikybinėmis organizacijomis. Tačiau Lietuvoje buvo galimi visokie prieštaravimai, visoks liaudies teisiū engimas viešpatuojančiųjų labui.

Nepagrįstos yra kalbos apie tai, kad civilinė metrikacija ardyš šeimas.

Sutuokintū susgyvenimas daugiau priklauso nuo atitinkamo būdo, temperamento, nuo ekonominų ir kultūrinų gyvenimo sąlygų, nuo papročių, gero išauklėjimo, mokėjimo gerbti kitą žmogų, bendrai nuo visos aplinkos ir, turbūt, kuo mažiausia nuo sakramento, kurių ne laisvės mėginama atsikratyti net nusikalstamųjų darbų pagelba.

Naujausias įstatymais visai nepažeidžiami tikinčiųjų religiniai reikalai, nes laisvai galės atlikti savo pareigas savo tikybinės įstajogose.

Civilinės metrikacijos įstatymais valstybė pirmą kartą visuotiniū mastu atliko savo pareigą.

Lietuvoje buvo klerikalizmo tvirtovių tinklas, klerikalų kontaktas su valdžiuosiujų klika, amžiais išbuvojęs fanatizmas, tai nelengvai butūmė sulauktę civilinės metrikacijos įstatymų ir tai siauresnė prasmė. Todėl natūraliai veržiasi padėkos jausmai ir pagarba didžiam mūsų tėvynės vadui draugui Stalpinui, kurio poli-

(Tęsia ant trečio puslapio)

Jonas Pakluonis, Juozas Krūminas.

Liaudies Kariuomenės Daina

(Eilėraštis, gavęs IV-ją premiją)

Ei, armonika mano linksmoji, Šimtabalsė armonika tu! Kad išgirštų tave mylimoji—Grok per audrą ir tylą naktų.

Kad suprastų jį didžiąją laimę, Kuri netepla mano širdy, Kada tėviškės miestams ir kaimams Švinta saulė raudona, skaidri.

Vargo liekanos trupa ir byra, Tartum ramos, kai bunda laukai. Raudonosios mes Armijos vyrai, Mes arimū, dirtuvū draugai!

Ko ja koton kartu mes žygiuojam, Ranka rankon mes einam drauge, Kad visiems būtų laimingas rytojus, Kad būtų laisva, šviesu šalyje.

Priešas kijos nekels į tėvynę. Ponų gaujos jau siausti nedrįs; Daug kariuomenės Lietuvą gins, Daug kariuomenės — viena širdis!

Sudainnoki, mergaitė iš kaimo,— Mūs tėvynėj jau nieks nevergaus. Jei kovon tekės išeit—mums bus laimė Ginti pergalės darbo žmogaus.

Dega kraštas džiaugsmu ir liepsnoja. Skaldo saulė tamsybes naktų. Ei, armonika mano linksmoji, Šimtabalsė armonika tu!

SOVIETINĖS LIETUVOS PRAMONĖ SPARČIAI PLEČIAMA

Kaunas (Ela).—Dar netoli moje praėjęje ir Lietuvos buržuazija iš proletariato išspausdavo paskutines sultis. Priešdavo vertybės norma buvo tolia aukšta, jog vidulininkai skaičiuojant (ne visų rusių darbe vienodai) kiekvienas darbininkas per dieną sau dirbdavo 2¼ valandas, o 5.34 valandas dirbdavo išnaudotojams.

Lietuvos centrinio statistikos biuro duomenimis, šių metų birželio mėnesį darbininkas vidutiniškai per dieną gaudavo 4.10 lt. arba 110 litų per mėnesį, o to pat biuro duomenimis praečio mėnesio minimumas dvienas asmenims (t. y. be vaikų) šeimai š. m. birželio mėn. sudarė 133.69 lt. Tačiau oficialūs smetoninės Lietuvos pragyvenimo minimumas buvo apskaičiuojamas tokiomis minimaliais rodikliais, kurie butini žmogui, kad tik nemirtų badu. Apie kokius nors kultūrinis reikalus arba prabangių dalykų darbo žmonešis nebuvo nė kalbos. Darbo našumas buvo labai žemas, nes darbininkas neturėjo jokio noro tą našumą kelti. Ir vis dėlto Lietuvos, ypač Vilniaus srityje darbininkai butų džiaugėsi ir tokiu pragyvenimo minimumu, jei jis jiems butų buvęs laidiuotas. Tačiau, nedarbas, ypač Vilniaus krašte, buvo baisi darbo žmonių ryškė.

Dabar, Socialistinei Lietuvai atsivėrė naujos, plačios pramonės perspektyvos. Jaunoji Lietuvos TSR gaivia savo cementą, kurio žaliavas bazės užtekė šimtai metų ir savo natūralę elektros energiją durpų ir vandens jėgos (upių) bazėse. Lietuva pakankamai turtinga durpynais ir upėmis. Kol kas kuro balansą lengviau reguliuoti skystojo ir kietojo kuro importu. Šis importas sudaro 50% viso Lietuvos reikalingo kuro.

Kitas (po kuro) klausimas, turės LTSR pramonė labai didelę reikšmę, yra įmonių aprūpinimas žaliava. Kol Lietuva dar tebėra susirišusi sutartimis su Vakarų Europos ir užvandenynių kraštų valstybėmis, tol ji kurį laiką dar naudosis šių kraštų žaliava, tačiau palaipsniui ji įstigs į visasąjunginį planą, pagal kurį bus išspręstas visas fabričių ir dirbtuvių žaliavomis

aprupinimo klausimas. Tada Lietuvos TSR pramonė pradės dirbti visu savo pajėgumu. Fabrikuose ir dirbtuvėse bus perčiama ir dviejų ir trijų pamainių darba. Per trumpą gyvavimo laiką Pramonės ministerija, dabar Lietuvos pramonės liaudies komisariatas yra numatęs gamybinį planą artimiausiam laikui. Šiuo planu numatyta pastatyti eilę naujų fabričių ir dirbtuvių, pertvarkyti senas ir paleisti į darbą esančias, bet iki šiol nesutvarkytas dirbtuves, butent: automatinės vamzdžių dirbtuves Petrašiūnuose (netoli Kauno), numatyta paleisti į darbą 13 metų neveikęs otos fabriksas Šiauliuose, pilnu tempu užvirs darbas dirbtuvėse: medžio apdirbimo "Sparteri" Vilniuje, kartono ir lignino Valkininkuose, gana stambiūose tabako fabrikuose, tipografijos, poligrafijos įmonėse, kaip "Spindulys", "Spaudos Fondas", "Raidis" ir "Popierius" Vilniuje—visi įrengti pagal naujausią techniką.

Reikia dar paminti radio fabriksą Vilniuje, medžio apdirbimo dirbtuvę Lentvarėje, kurie netrukus taip pat bus paleisti į darbą. Kelių pamainių darbas pragyvenimo minimumu, jei jis jiems butų buvęs laidiuotas. Tačiau, nedarbas, ypač Vilniaus krašte, buvo baisi darbo žmonių ryškė.

Numatyta pastatyti ir įrengti medvilnės audinio naujas fabriksas, bus paleistos ir darba gilyti dirbtuvės Verkiuose (prie Vilniaus). Lygiagrečiai su stambiosios pramonės (Lietuvos masu) rekonstrukcija ir reorganizacija intasi priemonių pagyvinti ir paskatinti amatų kooperantų. Visa eilė smulkių rankinių ir mechanizuotų amato įmonių bus sujungta ir rekonstruota. Ypatinai nudižius Vilniaus pirštinių gamintojų, kurių gaminiai kadaise buvo garsumi toli už Lietuvos sienų. Nėra abejojimų, kad 1,000 Vilniaus specialų pirštinių gamintojų sugebės per metus pagaminti mažiausiai apie milijoną porų pirštinių.

Didelis dėmesys atkreiptas į neseniai įsteigtą statybos trestą. Ji statys ne tik respublikinės reikšmės pramonės pastatus, bet kuria tenkins savivaldiųjų įmonių reikalavimus aprūpinti darbu liaudi butais. Auto trestas padidys geležinkelio ir vandens

Šis paveikslas iš Anglijos, kuris parodo išdraskytus namus, kada apsilankė nazių orlaivai. Daugiausiai, sako, bombarduota darbininkais apgyventos vietos.

transporto darbus. Praplėtus Lietuvos pramonės programą sukels gyvus maimus su kitomis Tarybų respublikomis: bus įvesama iš broliškųjų respublikų žaliava ir išvežama į jas mūsų gaminiai. Tarybų Lietuva jau dabar gali laisvai pasidalinti su kitomis sąjunginėmis respublikomis popieriaus, kartono, degalų šiaudelių, tabako dirbinių, faneros, pirštinių, otos, drobės, stiklinių indų ir metalo, galvanizacijos perkelkimu. Ateityje šitie pramonės gaminių maimai daug kartų padidės.

SIVERZIMAS ANGLIJON ATIDĖTAS IKI PAVASARIO

NEW YORKAS. — Anglijos ambasadorius Lothian pasigyrė, kad nazių įsibrovimams į Angliją tikriausiai jau esą praėjęs dalykas ir iki pavasario nebūsias įsimegtas. O pavasario, mano ambasadorius, Anglija jau busianti taip gerai pasiruošus, kad nazių bile koks pasikėsėsimas bus atmestas lengvai.

Atvykite ir Piatinkite Dienraštį Vilni

AUDITORIUM RESTAURANT
3131 S. Halsted St.

LIETUVIŠKI IR AMERIKONISKI VALGAI SU GERIAUSIU SKONIU
P. Balčiūnas ir M. Kovarski, Sav.

Armstrong Inlaid Linoleum
Geriausios Rūšies Linoleum, kvadratinis yardas po... \$1.95
Plačiai išgarsinti Divonai, dydžio 9x12 ..... \$3.79 ir daugiau
Linoleum su vaikiškie apacia 29c kvad. yr. 6-ir 9 pėdų pločio.
Tavoras pirmos rūšies. Darba garantuojame. Apropavimas dykai!
Archer Linoleum & Carpet Store
Phone LAFayette 6606

PASTOVUMAS
Tą liudija įstaigos 44-rių metų gyvavimas.
Ši bendrovė, kaip mūsų tauta, yra įsteigta ant namų kurie yra savininkų apgyventa. Norasite saugnesnės vietos taupyti savo pinigams.
ISIGYKITE NAMŲ PER MŪSŲ LENGVO ISMOKĖJIMO PLANŲ, ANT ILGŲ METŲ!
KEISTUTO SAVINGS and LOAN ASS'N
3236 South Halsted Street
Tel. Calumet 4118 Jos. M. Mozeris, Sec'y.
Indėliai kiekvieno taupytojo apdrausti iki \$5,000 Federalinėje įstaigoje.

ARCHER STOKER SALES CO.
3970 ARCHER AVENUE
Kaina tik \$149.50 F. O. B.

Winkler Stokeris duoda pačią geriausią, švarią, lygią, automatinę šilumą. Nė dūmų, nė smūdių, nė pelėms. Patalios formos darbas. Sudeginti mašinos anglies. Dega pigesnei anglis. Pats save apsmoka.
JOE BAGDON, Sav.

Paruošiamą Daugiau Dailiosios Literatūros KULTUROS NAUJIENOS.

Kaunas.—Pastaruoju laikui išleidžiama daug naujų originalių, lietuvių autorių, ir verstinių knygų. Spaudos Fondas, kuris jau ligi šiol yra išleidęs Basanavičiaus, Napoleono, Mendelejevo ir Vagnerio biografijas, dabar baigia spausdinti žymaus rusų kompozitoriaus Petro Čaikovskio biografiją, taip pat šiomis dienomis išleidžia Stalino veikalą "Leninimo pagrindai" ir Viktoro Prėsienio "Lenino naujo tipo partija".

Mažosios Lietuvos praeities tyrinėtojas istorikas Dr. Jonas Remeika paruošė spaudai Mažosios Lietuvos smulkiąją tautosaką "Žmonių išmintis" ir išverstą Wastendorferio apysaką iš senųjų prūsų gyvenimo "Patulė ir Tyrūnė". Autoriaus jau yra išleista "Prekyba Nemunu nuo 14 amžiaus pradžios iki 1430 m." "Kai kalneliai pasakoja", "Lietuvos praeities vaizdai" ir "Kai dar amžina už mus ruseno". "Sakalas" leidžia poetės Salomejos Neries dvi poemias: "Eglė žalęi karalienė" ir "Našlaitė", kuriose yra atausoms mūsų liaudies pasakos. Buv. Šv. Kazimiero Knygynas išleidžia Jono Mercinkevičiaus didžiulio romano trilogijos pirmąją dalį—"Baudžiauninkai".

Paruoštos spaudai ir kitos dvi trilogijos dalys: "Valančius" ir "Muravjovas". Juozas Kruminas išleidžia lyrikos ir poemų rinkinį su daug gražių ir aktualių dalykų, kurių smetoninė cenzura neleidė spausdinti. Rusų autoriai lietuviškai. Knygų leidykla "Raudonoji Vėliava" išleido žymaus rusų humoristo M. Zoščenko biografinę apysaką "Pasakojimai apie Lening", įžymaus rusų klasiko Katajevo apysaką "Aš darbu liaudies sunus" (to paties autoriaus jau išleista "Baltuoja burė tolumoj"), pagarsėjusio rusų rašytojo J. S. Targenovo apysaką "Pavasario srautas", be to, Maksimo Gorkio novelių knygą "Draugai", Furmanovo—"Čapajeva" ir A. Makarenko romaną "Vėliavos bokštuose". "Šviesos" knygnas išleidžia žinomos švedų rašytojos Sally Salminen dviejų tomy romaną "Ilgasis pavasaris" (tos autorės romanai "Kotryna" išleista jau anksčiau).

Paruošiamą Daugiau Dailiosios Literatūros KULTUROS NAUJIENOS.

Kaunas.—Pastaruoju laikui išleidžiama daug naujų originalių, lietuvių autorių, ir verstinių knygų. Spaudos Fondas, kuris jau ligi šiol yra išleidęs Basanavičiaus, Napoleono, Mendelejevo ir Vagnerio biografijas, dabar baigia spausdinti žymaus rusų kompozitoriaus Petro Čaikovskio biografiją, taip pat šiomis dienomis išleidžia Stalino veikalą "Leninimo pagrindai" ir Viktoro Prėsienio "Lenino naujo tipo partija".

Mažosios Lietuvos praeities tyrinėtojas istorikas Dr. Jonas Remeika paruošė spaudai Mažosios Lietuvos smulkiąją tautosaką "Žmonių išmintis" ir išverstą Wastendorferio apysaką iš senųjų prūsų gyvenimo "Patulė ir Tyrūnė". Autoriaus jau yra išleista "Prekyba Nemunu nuo 14 amžiaus pradžios iki 1430 m." "Kai kalneliai pasakoja", "Lietuvos praeities vaizdai" ir "Kai dar amžina už mus ruseno". "Sakalas" leidžia poetės Salomejos Neries dvi poemias: "Eglė žalęi karalienė" ir "Našlaitė", kuriose yra atausoms mūsų liaudies pasakos. Buv. Šv. Kazimiero Knygynas išleidžia Jono Mercinkevičiaus didžiulio romano trilogijos pirmąją dalį—"Baudžiauninkai".

Paruoštos spaudai ir kitos dvi trilogijos dalys: "Valančius" ir "Muravjovas". Juozas Kruminas išleidžia lyrikos ir poemų rinkinį su daug gražių ir aktualių dalykų, kurių smetoninė cenzura neleidė spausdinti. Rusų autoriai lietuviškai. Knygų leidykla "Raudonoji Vėliava" išleido žymaus rusų humoristo M. Zoščenko biografinę apysaką "Pasakojimai apie Lening", įžymaus rusų klasiko Katajevo apysaką "Aš darbu liaudies sunus" (to paties autoriaus jau išleista "Baltuoja burė tolumoj"), pagarsėjusio rusų rašytojo J. S. Targenovo apysaką "Pavasario srautas", be to, Maksimo Gorkio novelių knygą "Draugai", Furmanovo—"Čapajeva" ir A. Makarenko romaną "Vėliavos bokštuose". "Šviesos" knygnas išleidžia žinomos švedų rašytojos Sally Salminen dviejų tomy romaną "Ilgasis pavasaris" (tos autorės romanai "Kotryna" išleista jau anksčiau).

KAUNO BURMISTRO DR. A. GARMAUS KALBA APIE METRIKACIJĄ

(Tęsa nuo antro puslapio)

tikos dėka Lietuva galėjo išsivaduoti dar iš vienos eksplotatorių grupės. Taigi tegyvuoja didžioji Sovietų šalis, iš kurios atvežta vėliava naujai atgimstančiai Lietuva globia vis naujais socialistinio gyvenimo laimėjimų žrašais.

Pirmi Civiliški Šliubai.

Po to dar kalbėjo teisingumo ministeris Povilas Pakarklis ir Kairytė-Kauneckienė.

Kairytė-Kauneckienė, tarp kitko, pasakė:

Kapitalizmas ir klerikalizmas lyg du neišskiriamai draugai, visą laiką ejo ranka rankon, kad juo daugiau išnaudotų darbo žmogų. Pirmasis fiziškai mito musų prakaitu, o antrasis laikė supaudęs savo letenose musų sąžinę. Juodasis kleras vertė žmogų butį pono ir kunigo klusniu tarnu, vertė buti dvasios ubagai. Tačiau mes nenorėjome auginti dvasios ubagų ir nežiūrint fizinės ir moralinės depresijos nėjome parduoti savo sąžinės juodą garšų svieto lygintoja, baudžiaivos laikų plėšikų vadą Tadą Blindą, taip pat ruošia spaudai lyrikos rinkinį su savo naujaisiais eilėraščiais.

Jonas Mackevičius—Nordas paruošė spaudai keletą pasakų vaikams: "Pelukės Micės laiška iš Lietuvos užsieniečiams peliukams." Knyga skiriama Lietuvos kraštui pažinti. Be to, įdomia pasaką "Pašto ženklų karalius" ir "Lietuvos žvirbių eiršklio istorija", kuri parašyta pagal Amerikos Rašytojas Liudas Dovydearchyvų duomenis. Baigė rašyti "Vaikų pasakos" II tomą.

Poetas Kazys Jakubėnas paruošė spaudai eilėraščių rinkinį vaikams "Šimtas vyturėlių", kuris sudarys apie 200 pusl. tomą. Į rinkinį įeina ir tie eilėraščiai, kurie Smetonos cenzūros nebuvo praleisti. Juozas Kruminas išleidžia lyrikos ir poemų rinkinį su daug gražių ir aktualių dalykų, kurių smetoninė cenzura neleidė spausdinti.

Rusų autoriai lietuviškai. Knygų leidykla "Raudonoji Vėliava" išleido žymaus rusų humoristo M. Zoščenko biografinę apysaką "Pasakojimai apie Lening", įžymaus rusų klasiko Katajevo apysaką "Aš darbu liaudies sunus" (to paties autoriaus jau išleista "Baltuoja burė tolumoj"), pagarsėjusio rusų rašytojo J. S. Targenovo apysaką "Pavasario srautas", be to, Maksimo Gorkio novelių knygą "Draugai", Furmanovo—"Čapajeva" ir A. Makarenko romaną "Vėliavos bokštuose". "Šviesos" knygnas išleidžia žinomos švedų rašytojos Sally Salminen dviejų tomy romaną "Ilgasis pavasaris" (tos autorės romanai "Kotryna" išleista jau anksčiau).

Po to prasidėjo sutookimo (ženybų) ceremonijos. Sutookimo formalumus atliko pats burmistras Dr. gr.

Garmus. Dr. P. Pakarklis sutookiamas pirmas. Jis sutoiktos su drauge Nijole Renigeryte. Po Pakarklio sutooktos šios dr. gr.: Idelis Givanas su Feige Kobakovskaitė, Antanas Inčiūra su Feige Jalovičiute, Rubinas Tokeris su Chana Robišteinaitė, Juozas Mozelis su Civi ja Beselaite, Adolfas Kundrotas su Leontina Šilekaitė-Noreikiene ir Staysis Palčinskas su Sonia Sulgaseiryte.

Sutooktinius burmistras Garmus kiekvieną pasveikina, spaudžia ranką, linki laimingo gyvenimo, jie apdovanojami gyvomis gėlėmis. Ypač daug gėlių buvo draugė Rengerytė-Parkarklienė. Viso sutooktos septynios poros. Ta proga pažymėtina, kad kai kurie vakarykščios dienos sutooktiniai bendrai gyvena jau eilę metų, pav. Kundrotas su Šilekaitė apie 13 metų, Mozelis su Beselaite apie septynerius metus ir tt.

Paskui įmetrikuoti šeši nekrįkstyti vaikai. Žurnalisto J. Kaunecko sunis įmetrikuotas pirmas. Šis eina jau dešimtus metus. Įmetrikuoti dar šie vaikai: E. Prespaaliuskas 4 metų amžiaus, M. Mozelis 5 metų, D. Inčiuraitė 2 metų, A. Gučas 6 mėnesių ir Z. Givanaitė 2 metų amžiaus. Sąžinės laisvės šventės proga pirmiesiems pionieriams (vaikams) burmistras Garmus įteikė dovanas—knygas su atitinkamais užrašais.

HOLLYWOOD INN
2417-19 West 43rd Street
Svetainė renduojama susirinkimam, parėm, vestuvėm ir visokiem parengimam...
Phone Virginia 9780
MYKOLAS ir ELZBIETA RUDAUSKAI (Savininkai)

FELIX TAVERN
1335 W. Madison St., Chicago — Seely 9533

Mes esame netik aludininkai, bet ir uolia darbininkų judėjimo rėmėjai. Prasome ušėti linksmam laikui. Gera muzika kasdien.
FELIX ir PETRUSĖ GELDBUTO, Savininkai
MIKE NAČUNAS, Mrg.

TAMO ALEKSYNO BALTICO STREAMLINE BARAS
3107½ S. Halsted St. CHICAGO, ILL. Victory 0885.

"Greitasis" bėga iš Vilniaus per Kauną, Taliną, Rygą į Klaipeđą ir tiesiai į Bridgeportą pas Aleksyną su tų kraštų gėrimais.
S. ZUJUS, Gaspadorius.

Kairys ir Purėnas Profesoriauja Universitete

Mokslo Personalo Paskirstymas Naujuose Fakultetuose

Išskirčius Technikos fakultetų du—Statybos ir Technologijos — fakultetus, gerokai padidėjo katedrų, o tuo pačiu ir dėstymųjų dalykų skaičius. Bedalant esamąjį personalą tarp naujųjų fakultetų, jis paskirstytas atitinkamoms katedroms, kuriose numatyti businėjį dėstymieji dalykai ir įstaigos. Kaip matoma, naujoms katedroms trūksta ypač vyresniojo mokslo personalo.

Statybos fakultete yra 12 katedrų. Topometrijos katedros ir kabineto vedėjų išrinktas prof. Dirmantas. Statybinės statikos kat. ir medžiagų atsparumo laboratorijos ved.—prof. Vasiliauskas. Statybos kat. ir kabineto ved.—doc. Kuodis. Kelių kat. ir kabin.—doc. Jankevičius (vedėjas) ir doc. Gabrys. Tiltų ir geležinių konstrukcijų kat. ir tiltų kab.—prof. Grinkevičius (ved.) ir priv. doc. Markunas. Hidrologijos ir melioracijos kat. ir hirometrijos kab. ved. prof. Kolupaila. Hidrotechnikos kat. ir kab. ved.—prof. Šimoliūnas. Geologijos ir žemėtvarkos kat. ved. laikinai prof. Dirmantas. Architektūros ir meno istorijos kat. ved. laikinai prof. Songaila. Architektūros enciklopedijos kat. ved. laikinai prof. Songaila. Miestų sanitarijos kompozicijos ir pašybos kat. ir archit. kabin. ved.—prof. Songaila. Miestų sanitarijos kat. ir vandentieklių kanalizacijos kab. ved.—prof. Kairys. Prie to fakulteto priskirta ir statybos medžiagoms tirti laboratorija.

Technologijos fakultete 13 katedrų. Mechanikos ir matematikos kat.—priv. doc. J. Graurogkas (ved.) ir doc. Slavenas. Fizikos kat. ir labor. vedėjų išrinktas prof. Končius. Bendrosios chemijos kat. išrinktas prof. Purėnas (ved.) ir doc. Janickis. Braižomosios geometrijos ir grafinių darbų kat. ved. adjunkto teisėms doc. Mašiotas. Organinės technol. kat.

ir labor. ved. prof. Šimkus. Neorganinės technol. kat. ir labor. ved. prof. Jodelė. Mechaninės technol. kat. ved. prof. Mošinskis. Tos katedros įstaigos—metaly technologijos, pluošto technol. ir medžio technol. laboratorijos ir mokomoji mechaninė dirbtuvė, o kiti vyr. mokslo person. nariai—doc. A. Graurogkas ir doc. Indriūnas. Transporto mašinų kat. ir kab. ved. adjunkto teisėms lekt. Matyckas. Mašinžinystės kat. ir kab. ved.—doc. Čiurlys. Elektro - technikos kat. ved.—doc. Jakovickis. Elektros mašinų ir tinklų kat. ved.—priv. doc. Putrimas. Telefonų, telegrafų ir radiotechnikos kat. ir labor. ved.—lekt. Jurskis.

Prie atitinkamų katedrų priskirtos ir jaunesnysios mokslo personalas.

„Darbo Lietuva“ (Rugp. 14).

Viena Valanda į Priekį

KELIAUJANT PO BIRŽŲ KRĄSTĀ

Igalioias „Ukininko Patarėjo“ redakcijos, važiuoju į Biržų kraštą. Biržai sutiko su spindančiu gražu rytu. Pirmą kartą žvelgiu į mištą. Dviejų aukštų namai, plačios gatvės, trotuarai, medžiai, netikėtai pamatytas ežero galutėlis—visa tai vertė širdies gelmėje kartoti: gražu, gražu!

„Kieno tai miestas?“ klausiau patis savęs. „Lianides“, džiaugiai galvoju.

Nemiegojau naktį. Užėjau į apskrities žemės ūkivarkyno komisiją. Čia irgi žmonių nemiga. Skamba telefonai, varto popierius, skaitinėja, kalba. Ženė! Stai kas judina, judina visus valstiešius, visus kaimus, visus protus ir širdis.

Mano tėvynė, į kurią ilgai žiūrėjau pro grotas, miegojo surinkta. Ji pabudo. Ji pasuko laikrodį vieną valandą į priekį. Ji šiandien priartėjo prie Sovietų Sąjungos, prie naujo gyvenimo. Biržų kraštas nelaukė radijo pranešimo: jau rugpjūčio septintą dienos metus laikrodį pavarė į priekį. Negalima būti gyvenimo stebėtoju. Jis lėkte lėkia. Todėl reikia jį pagriebti, kaip bėgantį žirgą už karčią.

Negalėjau grožėtis miestu, negalėjau atsisototi ant ežero kranto ir į svajoti, negalėjau pažvelgti į praeitį—pilį. Visa tai žinojau iš knygų. Vos išlipęs iš traukinio, vos perėjęs mažą miesto galą, turėjau eiti ten, kur žiniosis dirbo dėl didžiulės revoliucijos—žemės atidavimo valstiešiams dėl gyvenimo, apimamco šimtą metų.

Dulku vieškeliu į valstiečių, į dvarą, į kaimą. Žiūrėjau į gubas, ir pribrendusius kvailių laukus ir buvo gaila, kad grūdais nenurkistų, nenuburėtų ant žemės, ant purvo. Nes jis priklausė tai rukai, kuri į pasčio, išaugino. Po ilgų vargų, po ilgų kovų varpos nulenkė savo galvas valstiečiams, kumečiams, berniui. Į laukus, į arimus įžengė naujas gyvenimas. Iš kiekvieno kaimo, iš kiekvieno dvaro dvelkė laisvės dvasia. Kumečiai šypsojosi, drąsiai kalbėjo, džiaugėsi žeme.

Ilgai jos laukiau,—sakė man kumetis. Pabūrėz klebonas davė po pirų rūgų tiems, kurie nebuvsau. Jis norėjo, kad liaudis nelaimėtų. Tačiau ji laimėjo. Jis nepovė rūgų. Geriau vėjui, negu liaudžiai. Bet komisaro žodis išgelbėjo derlių.

Kiekvieną valstiečių radau sėdintį už stalo, galvoju, traukiantį dėl žemės, dėl sulėtos ateities.

Valstiečiai su raudononų vėliavom išėjo į laukus. Kas padavė jiems tą vėliavą? Ženė! Ir šviežiai prarata vaga bylojo, sakė, jog žemė grįžo valstiečiams, jog čia prasideda naujas laukų žydėjimas.

Skubu ten, kur žagrės ir akėčių vargdienis. Laukuose gubų vainikai. Veža valstiečiai derlių. Veža rumus. Nes šios vasaros prakaitas neteks antstolui. Nes šios vasaros nei vienas grūdus nenurkis į tą mašį, kuris su atkus nuriedėjo į užsienį...

Jau valstiečių žino, kas yra Stachanovas? Vos jis garvo žemę, o jau kalba: —Dirbam 18 valandas. Laukiam stachanoviško tempo. Tai žodis iš Pasvalio žemės pelės lupų.

O kas buvo vakar? O kas buvo nuo 1926 m. gruodžio 17 dienos? —Vadini smeltona, gauti pat

terys mokytojos. Mokytojai atšaukti iš atostogų. Visos jėgos atiduotos žemię, laukams. Rugpjūčio 12 dieną Biržų Komunistų Partijos komitetas išstiepti valstiečių brigadas. Jas sudarė Partijos nariai ir komjunosliai. Brigados apims per 20 žmonių. Jie nušvies, išskins, kaip teisingiau įvykdyti žemės gražinimą jos tikrajai šeiminiškai.

—Moterys labai patenkins dabartinę santvarką. Atvrandu greičiau prieš kunigus nei davalikos,—pasakojo Vabalninke jaun

na valstiečių. Kai 1919 metais Lietuvoje knrė sovietai, lietuviški ponai sušaudė Salamiestėje komunistų Albūną Savickį ir Povilį Ievaitį. Janonio tėviškė nutarė pirmoju herojaus vardu pavadinti kaimą, o antruoju—mokyklą.

Biržų maža gryčūtė išaugino garbingą dainių Julij Janonį. Jo tėviškė žengia į tą gyvenimą, už kurį jis kovojo ir žuvo jaunystės saulėtekioje. Jis neapsirikė: bijančių audrų audra neaplenkė—nublokė. Išaušo rytas. Su Ja-

ne, valstiečiai nebijo kalbėti atvira širdimi. Nes nebuvu apimokamų klausytojų, uostinėtojų...

—Aš patenkintas,—šypsojosi kaimo darbininkas, gavęs skykpinį. Kas jo veidą nušvietė džiaugsmu? Socialistinė Tarybų Lietuva. O apie praeitį jis neranda įgesnio žodžio: —Mes buvom užguiti...

Prie smetonos butų tekusi terlia ir lazda,—šnekėjo valstiečių nuomininkė, visą savo gyvenimą išuodiusi ašaras skarelės kraštu.—Bet valdžia persivertė. Dienų ir naktį eik. O savininkas sako: ką darvė?

Su džiaugsmu žiūrėjau į dunksančius Joniškielio dvarumus. Čia buvo kumečio pašvės, prakaitas. O dabar iš šitų ramių, iš šito žaliuojančio sodo skais po visą kraštą naujo gyvenimo spinduliai.

Tarp gėlių, tarp medžių stovėjo dvaro darbininkas ir kalbėjo: —Buvau dvasiškin kitoks. Spaudė, šaip taip susilaukėm šviesesnių ateities.

Už vieno stalo sėdi valstiečiai, pradžios mokyklos mokytojai, darbininkai. Svarsto, galvoja, dalina žemę. Užsiminis apie kunigus, senikas valstiešis sako: —Kai niegoda vom—jiems buvom geri. Palikom po hektarą...

Laukai spaudė vidurnakčio tamsoje. Kaimas nemiegojo. Jis galvojo apie žemę. Tokį kaimą, tokį valstiečių radai nauji Vaskuose.

Buvo tylų. Prieganyje sėdėjo ir stovėjo valstiečių būrys. Rami naktis, medžiai, lūsni gurgulio, kaip darbininkas Balzarevičius mangs klausė: —Kada atvažiuos Stalinas?

—Ar laukiat? —Kaip nelaukti brangaus žmogaus,—atsakė valstiešis Antanas Animas.—Laukėm 20 metų.

Darbininkas pasakojo, audė, kaip šauki audėja, savo mintis apie mitingus, apie laisvę, apie pirmą džiaugsmą: —Stebėjau kaimo meile Staliniui. Ir aš patamsėje knygelėje užrašau ne pasaką, bet užrašą, išreiktą keleto valstiečių akivaizdoje.

Kai dar mažas matydavau skraidantį kregždę, galvoju, kada žmogus bus toks laisvas?—šėkė, porėjo savo svajon' tas pats darbininkas. —Pagaliau lygybė atėjo.

Viso krašto valstiečių troškimas aiškus; žemė! Ir šiandien tą žemę jis nori vienus arti, purrenli, sėti. Socialistinė Tarybų Lietuva šį valstiečių norų suprato ir įvertino.

—Kai jaučiasi dvarininkai? —Klausiu. —Žemyn galva,—parodo vėlišniu valstiešius.—Anksčiau vaikščiojo aukštai iškelę. Užėjau į valstiešius būstinę. Koinisija prakaituoja, kuria didelis planas ir svaja jo sukurti dar būdus atėlių. Ant sienų kabu Leninas. Į kaimą atėjo ir Leninas.

Vaskai patenkino 60 prašymų. Valstiečiai žvė, mokytojai saglė gaires. Taip gimė Vaskuose nauja dirva. Janonio tėviškė aria, rupestingai veža derlių į pastogę, piama, rīsa pėdus, stalo gubas. Dvarininkas Valsturas ganė avizose karves. Komitetas sudraudė. Vistose valstiešiose radau prie komitacijų betrusimėdas darbo inteligentų brigadas. Ypač mo-

nia valstiečių. Kai 1919 metais Lietuvoje knrė sovietai, lietuviški ponai sušaudė Salamiestėje komunistų Albūną Savickį ir Povilį Ievaitį. Janonio tėviškė nutarė pirmoju herojaus vardu pavadinti kaimą, o antruoju—mokyklą.

nonio dainia Kyla į šaukį Socialistinė Tarybų Lietuva: Janonio tėviškė taria, rupestinio lupomis: „Kada atvažiuos Stalinas?“ 1940 m., rugpjūčio 12 d., Biržai.

THOMAS DEWEY PADEDA SAVO BICULIUI New Yorkas. —Thomas Dewey vakar pirmu kartu pasisakė, kad aktyviai remis Wendell Willkie republikonų kandidato kampaniją.

Vilnius Vajaus

PRASIDĖS SU
SPALIO (OCT.) 1 IR TĖSIS IKI GRUODZIO 15

BRANGŪS „VILNIES“ VAJININKAI-KĖS, DARBUOTOJAI IR SKAITTYTOJAI: Mes krepiamės prie jus, kad padėtumėt šiais metais „Vilniai“ gauti naujų skaitytojų. Šiam vajuje turėtume padvigubinti „Vilnius“ skaitytojų skaičių visose lietuvišose apgyventose kolonijose. Šiuo laiku kiekvienas lietuvis įdomaujasi apie Lietuvos Sovietinę Respubliką ir apie einantį karą Europoj. „Vilnis“ daugiausia ir naujausių žinių suteikia kas dedasi visam pasauliui.

—Prašome visas LLD kp. ir LDS kp. vidur-vakarinųjų valstijų išrinkti savo vajininkus ir vajininkes tam taipsvarbiam darbui.

ŠĮ KARTĄ YRA BŪS DAR LENGVIAU GAUTI NAUJŲ SKAITTYTOJŲ, nes „Vilnis“ yra vyriausias lietuvių laikraštis, daugumą lietuvių atstovaujįs.

Kitas svarbus dalykas, tai dabar „Vilnij“ galima sigsti į Lietuvą. Tad užrašykite savo gimimėnis ir pažystantiems, o jiems bus labai svarbi ir didelė dovana.

LAIKE VAJAUS „VILNIES“ PRENUMERATA bus nupiginta naujiesiems skaitytojams \$7 metams, pusei metų \$3.50. Už Chicago's ribų \$5.00, o pusei metų \$2.50. Į Lietuvą \$7.50. Pusei metų \$3.75.

Senų skaitytojų prenumerata Chicago metams \$7.50. Pusei metų \$3.75. Už Chicago metams \$5.50, pusei metų \$2.75. Visiems seniesiems skaitytojams bus duodama gražios dovanos, \$1 vertės knygy.

DOVANOS VAJININKAMS

Visiems Vajininkam Bus Duodama Dovanos Sekamaj:

Už 5,000 punktų \$100.00	Už 2,500 punktų \$ 50.00
Už 4,500 punktų \$ 90.00	Už 2,000 punktų \$ 40.00
Už 4,000 punktų \$ 80.00	Už 1,500 punktų \$ 30.00
Už 3,500 punktų \$ 70.00	Už 1,000 punktų \$ 20.00
Už 3,000 punktų \$ 60.00	Už 500 punktų \$ 10.00

Specialės Dovanos:

Kuris vajininkas ar vajininkė gaus 50 naujų mėstinių skaitytojų, tai gaus specialę dovaną ..... \$25.00 vertės. Tuom pačiu kartū už naujus skaitytojus gauti punktai bus priskaitomi prie abiejūs jo punktų skaitlinės.

50 naujų metinių skaitytojų dovana \$25.00 vertės
40 naujų metinių skaitytojų dovana \$20.00 vertės
30 naujų metinių skaitytojų dovana \$15.00 vertės
20 naujų metinių skaitytojų dovana \$10.00 vertės

Knygos Pasirenkant

1. Kelias į Naują Gyvenimą, A. Bimbos.
2. „Vilnius“ Kalendorius 1941
3. Motina—Maksim Gorkio.
4. Mokslinio Socializmo Išsipletojimas nuo Svajonių iki Mokslui—Fr. Engels.

“VILNIES” ADM.

3116 S. Halsted Street Chicago, Ill.

Pataisyk savo namą pirmiau negu žiema ateis. Pašauk mus, duosime uždykų apskaitiliamą bilę pataisyti mūsų įsū namo, kaip tai stogo, sienos, ar fundamento.

Enterprise Home Improving Co.
Phone Bou. 4296

Del Teisingo Svorio ir Greito Pristatymo

BLUE FLAME RANGE ALIEJAUS

Pašauk

Major Products

3711 S. California Avenue
Telefonas: LAFayette 1118-9
Mes sutaupinam jums \$1.00

Klausykite „Vilnius“ Programo

ORO BANGOMIS

Kas šeštadienis „Vilnius“ pastangomis yra duodama oro bangomis programa ir daug žinių ir pranešimų. Programa eina iš stoties

W.G.E.S., 9:15 Ryto

Sį šeštadienį ne tik pranešimus ir žinias girdėsite, bet ir bus suteikta legalių patarimų per advokatą V. Tarutį. Mūzikalis program bus taipgi įdomus.

Tad šeštadienį klausykites „Vilnius“ programos 9:15 iš stoties W.G.E.S.

„Vilnius“ Administracija.

